

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти

Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

ГРИЦАЙ МАРІЯ ФЕДОРІВНА
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ РОЗВИТКУ
КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ВЧИТЕЛІВ

Магістерська робота

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальність 011 «Освітні педагогічні науки»

Науковий керівник:

доцент кафедри загальної педагогіки та
педагогіки вищої школи
кандидат педагогічних наук, доцент
Калагурка Х.І.

Львів-2024

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПЕДАГОГІВ.....	10
1.1. Критичне мислення як психолого-педагогічний феномен.	10
1.2. Психологічно-педагогічні дослідження особливостей мисленнєвого розвитку у юнацькому та дорослому віці.....	21
1.3. Функції, структура, складові критичного мислення	27
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	35
РОЗДІЛ 2. ЧИННИКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПЕДАГОГІВ	36
2.1. Професійне середовище розвитку критичного мислення	36
2.2. Емпіричне дослідження особливостей рівня сформованості критичного мислення у педагогів	41
2.3. Методичні рекомендації щодо розвитку критичного мислення педагогів у професійній діяльності	54
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	60
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	63
ДОДАТКИ.....	69

АНОТАЦІЯ

Грицай М.Ф. Магістерська робота на тему: «Формування професійного середовища для розвитку критичного мислення вчителів» подана на здобуття магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки». Львівський національний університет ім. Івана Франка. Львів, 2024 р.

Відповідно до теми та мети дослідження у роботі проаналізовано особливості професійного середовища для розвитку критичного мислення вчителів. Досліджено сутність та функції, структуру та складові критичного мислення вчителів.

Об'єкт дослідження: середовище професійного розвитку вчителів.

Предметом дослідження є особливості формування професійного середовища для розвитку критичного мислення вчителів.

Мета дослідження: теоретично проаналізувати та емпірично дослідити особливості професійного середовища для розвитку критичного мислення вчителів.

Поставлені завдання:

1. Розкрити сутність поняття критичного мислення в психолого-педагогічній літературі.
2. Характеризувати функції, структуру та складові критичного мислення.
3. Визначити особливості та чинники формування критичного мислення.
4. Розробити методичні рекомендації щодо розвитку критичного мислення педагогів у професійній діяльності.

Наукова новизна дослідження: полягає в розробці та обґрунтуванні методологічних підходів до створення професійного середовища, що сприяє розвитку критичного мислення у вчителів. У дослідженні визначено комплекс умов та педагогічних інструментів, які забезпечують інтеграцію критичного мислення в професійну діяльність педагогів, зокрема в закладах загальної середньої освіти.

Практична цінність полягає у створенні та впровадженні ефективних підходів і методів, які сприятимуть формуванню професійного середовища для розвитку критичного мислення вчителів. Це, в свою чергу, підвищить їхню здатність до аналізу, прийняття обґрунтованих рішень та творчого вирішення педагогічних завдань, що позитивно вплине на якість освітнього процесу. Рекомендації, розроблені в рамках цього дослідження, можуть бути корисними для освітніх установ у вдосконаленні системи професійного розвитку педагогічних працівників.

У магістерській роботі досліджено ключові підходи та концепції критичного мислення вчителів, підкреслюючи важливість створення сприятливого середовища для його розвитку. Проведено ретельний аналіз основних аспектів критичного мислення в контексті професійної діяльності вчителя. Визначено основні напрямки та методи розвитку критичного мислення у вчителів, що дозволить ефективно впроваджувати ці методи в практику педагогічної роботи та підвищувати рівень професійної майстерності вчителів. За допомогою емпіричного дослідження (анкетування) перевірено ефективність запропонованих методів формування критичного мислення у вчителів. Використано кілька методик для розвитку критичного мислення у вчителів, зокрема методики California Critical Thinking Skills Test, Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal, Reflective Judgment Model та анкети для оцінки формування критичного мислення у вчителів. Розроблено методичні рекомендації щодо розвитку критичного мислення у вчителів.

Робота складається з вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Кількість сторінок у роботі – 78, кількість використаних джерел – 64, із них 16 – іноземною мовою.

Ключові слова: мислення, критичне мислення, професійне середовище вчителя, складові критичного мислення.

SUMMARY

Hrytsai M.F. The master's thesis on the topic: «Formation of a professional environment for the development of critical thinking of teachers» is submitted for a master's degree in higher education in the specialty 011 «Educational, pedagogical sciences». Lviv National University named after Ivan Franko. Lviv, 2024.

In accordance with the theme and purpose of the study, the work analyzes the features of the professional environment for the development of critical thinking of teachers. The essence and functions, structure and components of critical thinking of teachers are studied.

The object of research: the environment of professional development of teachers.

The subject of the research is the features of the formation of a professional environment for the development of critical thinking of teachers.

The purpose of the study: to theoretically analyze and empirically investigate the features of the professional environment for the development of critical thinking of teachers.

The tasks:

1. To reveal the essence of the concept of critical thinking in the psychological and pedagogical literature.
2. To characterize the functions, structure and components of critical thinking.
3. To identify the features and factors of the formation of critical thinking.
4. To develop methodological recommendations for the development of critical thinking of teachers in professional activities.

The scientific novelty of the study: consists in the development and substantiation of methodological approaches to creating a professional environment that promotes the development of critical thinking in teachers. The study identifies a set of conditions and pedagogical tools that ensure the integration of critical thinking into the professional activities of teachers, in particular in secondary education institutions.

The practical value lies in the creation and implementation of effective approaches and methods that will contribute to the formation of a professional environment for the development of critical thinking of teachers. This, in turn, will increase their ability to analyze, make informed decisions and creatively solve pedagogical tasks, which will positively affect the quality of the educational process. The recommendations developed within the framework of this study can be useful for educational institutions in improving the system of professional development of pedagogical workers.

The master's thesis explores the key approaches and concepts of critical thinking of teachers, emphasizing the importance of creating a favorable environment for its development. A thorough analysis of the main aspects of critical thinking in the context of a teacher's professional activity has been conducted. The main directions and methods for developing critical thinking in teachers have been identified, which will allow these methods to be effectively implemented in the practice of pedagogical work and to increase the level of professional skills of teachers. Using empirical research (questionnaire), the effectiveness of the proposed methods for developing critical thinking in teachers was tested. Several methods were used to develop critical thinking in teachers, including the California Critical Thinking Skills Test, Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal, Reflective Judgment Model, and a questionnaire for assessing the formation of critical thinking in teachers. Methodological recommendations for the development of critical thinking in teachers were developed.

The work consists of an introduction, two chapters, conclusions, a list of sources used, and appendices. The number of pages in the work is 78, the number of sources used is 64, of which 16 are in a foreign language.

Key words: thinking, critical thinking, teacher's professional environment, components of critical thinking.